

Aktsiad

Üldine teave

Aktsia on väärtpaber, mis esindab proportsionaalset osa aktsiaseltsi aktsiakapitalist ja annab selle omanikule – aktsionärile – teatud õigused. Näiteks kui aktsionäril on kümme aktsiat ja ettevõtte aktsiate koguarv on 1000, on aktsionäril õigus ettevõtte aktsiatele, mis moodustavad 1% ettevõtte aktsiakapitalist. Aktsionäril on tavaliselt õigus osaleda aktsionäride üldkoosolekul. Juhul kui üldkoosolekul otsustatakse kasum jaotada dividendide-na, on aktsionäril õigus 1% jaotatavale kasumile. Üldkoosolekul võitakse otsustada ka dividendide mitte maksta.

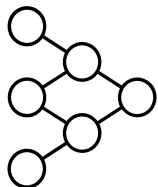
Aktsiaid on kahte tüüpi:

Lihtaktsiad – enamasti tavalised hääleõigusega aktsiad. Aktsionär teenib kasumit aktsia hinna tõusult ja ettevõtte makstavatelt dividendidelt. Paljud aktsiad on vabalt kaubeldavad reguleeritud turgudel.

Eelisaktsiate puhul on hääleõigus aktsionäride üldkoosolekul piiratud või puudub täielikult. Eelisaktsia omanik ei saa tavaliselt ettevõtte juhtimises osaleda, kuid eelisaktsia annab tavaaktsiaga võrreldes erilised õigused dividendide saamisel ja aktsiaseltsi likvideerimisel allesjäänud vara jagamisel. Eelisaktsiate aktsionäriõigused/tingimused on üldjuhul kirjeldatud ettevõtte põhikirjas ja/või aktsiate prospektis.

Lisaks ülaltoodule liigitatakse aktsiaid ettevõtte suuruse, stiili ja ka majandusharu alusel: kasvuaktsiad, tuluaktsiad, tsüklilised aktsiad, *blue-chip* (kõrge väärtusega ettevõtete) aktsiad, sendiaktsiad, *large-cap* (suure kapitaliseeritusega ettevõtete) aktsiad, *small-cap* (väikese kapitaliseeritusega ettevõtete) aktsiad.

Aktsionär ei vastuta isiklikult aktsiaseltsi kohustuste eest, kuid riskib kogu aktsiatesse investeeritud raha kaotamisega.

Keerukus ja liigitus

Aktsiaid saab liigitada vähem keerukateks ja keerukateks finantsinstrumentideks.

Mittekeerukad aktsiad

Aktsiaid, mis on noteeritud reguleeritud turgudel (Euroopa Komisjoni koostatud reguleeritud turgude loetelu on saadaval aadressil <http://registers.esma.europa.eu/publication>) või samaväärsel kolmanda riigi turul väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda (näiteks NASDAQ, NYSE, AMEX, Tokyo börs, Austraalia väärtpaberibörs, Toronto börs), käsitletakse mittekeerukate aktsiatena (välja arvatud tuletisinstrumenti hõlmavad aktsiad).

Keerukad aktsiad

Kõiki aktsiaid, mida **ei ole noteeritud** nimetatud reguleeritud turgudel või mis on mittekaubeldavad või turuväliselt kaubeldavad (OTC), käsitatakse keerukate instrumentidena. Selliseid aktsiaid emiteerivad tavaliselt väiksemad või uued ettevõtted, kes ei suuda või ei soovi täita noteerimishõudeid, näiteks turukapitalisatsiooni künniseid või valmisolekut maksta ametliku börsi noteerimistasusid. Samuti võivad börsil noteerimata aktsiad olla madalama kvaliteediga ja kujutada endast investoritele suuremat riski.

Eriomadustega aktsiaid peetakse samuti keerukateks instrumentideks, kuna nende eripära tõttu võib kliendil olla keeruline mõista vastava finantsinstrumendiga seotud riski.

Mõned näited aktsiatega seotud instrumentidest, mida peetakse keerukateks:

REIT (ingl *Real Estate Investment Trust*)

REIT (ingl *Real Estate Investment Trust*) on ettevõtte, mis omab, haldab või finantseerib tulu teenivat kinnisvara. Investeeringufondide osakute eeskujul ühendavad kinnisvarainvesteeringute usaldusfondid mitmete investorite kapitali. See võimaldab üksikinvestoritel teenida kinnisvarainvesteeringutest dividende, ilma et peaks ise kinnisvara ostma, haldama või finantseerima.

Royalty trust

Royalty trust on korporatsioonide tüüp, enamasti Ameerika Ühendriikides või Kanadas, mis tavaliselt tegelevad nafta ja gaasi tootmise või kaevandamisega. Need võimaldavad investoritel teenida tulu energiat tootvate ettevõtete kaudu. Investorid, kes on tuntud osakuomanikena, saavad igakuiseid rahalisi väljamakseid eelmise kuu jooksul ettevõtete makstud litsentsitasude alusel. Nende rahavooge mõjutavad toorainete kõikumad hinnad ja ebastabiilne tootmistase – ebakindlus, mis kujutab investoritele teatavat riski.

Usaldusühing (ingl *Limited partnership*)

Usaldusühing (ingl *Limited partnership*) on ühing, mis koosneb kahest või enamast osanikust. Põhipartner jälgib ja juhib ettevõtet, samas kui usaldusosanikud ei osale ettevõtte juhtimises. Ometi on täisosanikul võla eest piiramatu vastutus ja kõigil usaldusosanikel on piiratud vastutus kuni nende investeeringu ulatuses.

Hoidmistunnistu

Hoidmistunnistus on kaubeldav sertifikaat, mille on välja andnud pank, mis esindab kohalikul börsil kaubeldava välisettevõtte aktsiaid. Hoidmistunnistus annab investoritele võimaluse hoida aktsiaid välisriikide omakapitalis ja annab neile alternatiivi rahvusvahelisel turul kauplemisele. Hoidmistunnistused on tavaliselt nomineeritud USA dollarites, kuid neid saab nomineerida ka eurodes.

- Ameerika hoidmistunnistused (ADR, ingl *American depository receipts*) – Ameerika Ühendriikides saavad investorid juurdepääsu välismaistele aktsiatele Ameerika hoidmistunnistuste kaudu. ADR-e emiteerivad ainult USA pangad välismaiste aktsiate kohta, millega kaubeldakse USA börsil.
- Ülemaailmsed hoidmistunnistused (GDR, ingl *global depository receipts*) toimivad samamoodi nagu ADRid, aga vastupidiselt. USAs asuv ettevõtte, kes soovib, et tema aktsiad oleks noteeritud näiteks Euroopa börsil, saab seda teostada GDR-i kaudu.

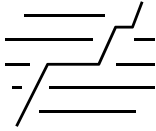

Väärtus

Aktsiatesse investeerimise hüved on võimalik kapitalitulu vara omamisest, mille väärtus võib aja jooksul kasvada, ja võimalik dividenditulu.

Aktsia väärtus kajastab ettevõtte väärtust, kuid mitte alati – aktsiad võivad olla ka üle- või alahinnatud. Hindamismeetodeid on mitu, näiteks sissetulekutel, tuludel ja rahavool põhinevad hindamised.

Ajalooliselt on aktsiate hinna muutused isegi lühematel perioodidel olnud teiste varadega võrreldes üsna tähelepanuväärsed. Aktsiate hinnad võivad muutuda väga lühikese aja jooksul ja ootamatult turu pakkumise või nõudluse muutuste tõttu. Seda kutsutakse **aktsiate volatiilsuseks**. Pika aja jooksul on aktsiate tootlus olnud tavaliselt parem kui mõnel muul varal, näiteks võlakirjadel. Mida rohkem hind kõigub, seda kõrgem on volatiilsus.

Riskid

Et riske paremini mõista, on aktsiate liigitamisel oluline lähtuda ettevõtte suurusest ja arengu- faasist. Mida väiksem ettevõtte, seda suurema hulga riskidega peab vastava aktsia omanik ar- vestama. Sama kehtib ettevõtte arengufaasi kohta: kui ettevõtte on kasvufaasis, siis avaldab iga selle kasvupotentsiaali mõjutav uudis aktsiale suhteliselt suurt mõju.

Aktsia varasem tootlus ei ole selle tuleviku tootluse usaldusväärne näitaja. Investor peaks arvestama ka võimalusega, et isegi pikaajalise investeeingu puhul võib tootlus osutuda eba- piisavaks ja seega takistada isiklike investeeerimiseesmärkide saavutamist.

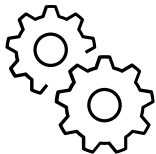
Tururisk (kutsutakse ka süstemaatiliseks riskiks) on seotud aktsiatega ja mõjutab aktsionäre juhul, kui kogu turg kokku kukub ja riski hajutamine seetõttu oluliselt keerukamaks osutub. Tururiski vastand on **mittesüstemaatiline risk**, mis on ettevõttepõhine ja hajutatav.

Nii nagu teistel varadel, on aktsiatel **valuutarisk** – ja seda mitte ainult eksootilisemates va- luutades nomineeritud aktsiate puhul. Ka suurte arenenud riikide valuutad võivad teineteise suhtes liikuda piisavalt suurtes piirides, luues olukorra, kus investori põhivaluuta mängib kasu- mi või kahjumi moodustumisel suurt rolli.

Emitendi risk on võimalus, et instrumendi väärtus langeb emitendi halbade finantsnäitajate, majandusraskuste või muude emitendi tegevusest tingitud asjaolude tõttu.

Likviidsusriski puhul, mis on osaliselt seotud tururiskiga, võivad investorid leida end olukor- rast, kus nõudlus on langenud või aktsia on eemaldatud börsilt ning selle müümine soovitud ajal ja soovitud hinnaga on keeruline või isegi võimatu. Likviidsusrisk on oluliselt suurem noteerimata aktsiate, hoidmistunnistuste ja muude eriomadustega aktsiate seas.

Vastaspoolte risk – see on risk, mida investor peaks arvestama noteerimata aktsiatesse investeeerimisel. See võib hõlmata ühepoolset lepingust taganemist. Kuna ametlikku vahetus- või kliirimismehhanismi pole, sõltub kõigi tehingutega seotud kohustuste täitmine, sealhulgas väärtpaberite üleandmine ja kõigi vajalike rahaliste vahendite maksmine edasimüüjate ja/või vastaspoolte mainest.

Maksustamine ja kohaldatavad tasud

TInvesteeringutest saadud tulu kuulub maksustamisele. Investeeerimiskonto võimaldab Eesti maksukohustuslastel investeeingutelt saadud tulu maksustamist edasi lükata. Maksustamine sõltub iga kliendi individuaalsetest oludest ja võib tulevikus muutuda. Kliendid peaksid iseseis- valt hindama kõiki investeeingute maksustamise või nende tasuvusega seotud asjaolusid.

Kohaldatavad tasud:

- Maaklertasu
- Arveldustasu
- Hoidmistasu

Täpsem teave tasude kohta on SEB hinnakirjas.